

KLASTER JAKO EFEKTYWNE NARZĘDZIE STYMULACJI ROZWOJU REGIONALNEGO I WZROSTU WARTOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

WARSZTAT STRATEGICZNY „KIERUNKI STRATEGICZNE KLASTRA OBSZARU NOWEJ ENERGII”

Bełchatów, 18-19 czerwca 2024 r.

WSTĘP

Spotkania odbyły się w dniach 18-19 czerwca 2024 r. w siedzibie Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa w Bełchatowie.

Celem było przedstawienie klastra jako potencjalnego narzędzia rozwoju regionalnego oraz prezentacja dobrych praktyk. Dodatkowo warsztat miał na celu wypracowanie najważniejszych zagadnień niezbędnych do zainicjowania nowej organizacji klastrowej Obszaru Nowej Energii – określenia potencjalnych sektorów klastra, kierunków rozwoju i działań długo- i krótkookresowych.

W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele lokalnego biznesu, instytucji otoczenia biznesu oraz samorządów różnego szczebla – gminy, powiatu i województwa.

SZCZEGÓŁY WYDARZENIA

18 czerwca 2024 r.

Spotkanie podzielone było na trzy części. **W pierwszej z nich dr Maciej Kozakiewicz przedstawił prezentację pt. „Bełchatów 5.0. Tylko ambitna transformacja”**, która wprowadziła zebranych w tematykę spotkania. W tej części omówiono również pokrótce projekty planowane albo już realizowane na obszarze transformacji.

W drugiej części Piotr Wojciechowski – Dyrektor Zarządzający Bydgoskiego Klastra Przemysłowego Doliny Narzędziowej omówił tematykę klastrów. Zapoznał zebranych z ich teoretyczną podstawą – omówił kwestie tworzenia klastrów, korzyści, wyzwań oraz barier. Następnie przedstawił dobre praktyki na przykładzie Bydgoskiego Klastra Przemysłowego Doliny Narzędziowej oraz Environment Park/Clever Cluster w Turynie.

Rozważając kwestie powołania klastra należy w sposób jednoznaczny rozróżnić podstawowe pojęcia. W codziennym języku, a często także w oficjalnych dokumentach, bardzo często zamiennie używane są pojęcia klastra, inicjatywy klastrowej i organizacji klastrowej.

Według najpopularniejszej definicji klastra M. Portera **klaster to geograficzne skupisko wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, firm działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji w poszczególnych dziedzinach, konkurujących ze sobą, ale także współpracujących.**

Klaster więc istnieje na danym obszarze i nie można go powołać. Inicjatywę klastrową definiuje się natomiast jako zorganizowane działanie mające na celu intensyfikację wzrostu i konkurencyjności klastrów w regionie angażujące firmy klastrowe, rząd oraz/lub środowisko badawcze. Jest to swego rodzaju zinstytucjonalizowana forma współpracy grup podmiotów, podejmujących określone działania, które mogą być współfinansowane z różnych źródeł. Bardzo często kolejnym i naturalnym etapem rozwoju jest utworzenie organizacji klastrowej, czyli odrębnego podmiotu zarządzającego i koordynującego prace członków inicjatywy klastrowej, czy firm działających na obszarze klastra - koordynatora.

W swoim wystąpieniu prowadzący również zamiennie stosował ww. pojęcia i używając terminu klaster miał na uwadze organizację klastrową.

MOŻNA WYRÓŻNIĆ TRZY GŁÓWNE DROGI POWSTAWANIA I DZIAŁANIA KLASTRÓW:

1. z dominującą rolą branżowych przedsiębiorstw,
2. z dominującą rolą władz (różnego szczebla),
3. z dominującą rolą jednostek naukowych.

W praktyce bardzo często spotykaną drogą jest tryb mieszany, w którym uczestniczą wszystkie podmioty tzw. potrójnej helisy.

Sprawnie działający Klaster, oprócz pełnienia roli tradycyjnej instytucji otoczenia biznesu, może być jednym z narzędzi rozwoju gospodarczego, które oferuje wiele korzyści. Do najważniejszych z nich należą:

- budowa kapitału społecznego i zaufania między partnerami,
- budowa marki regionu,
- wspólna reprezentacja branży (przedsiębiorstw) na różnego rodzaju imprezach targowych oraz misjach gospodarczych,
- rozwój współpracy nauki z biznesem w zakresie edukacji i prac B+R, a tym samym przyczyniania się do rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności
- wsparcie systemu edukacji - rozwój umiejętności obecnych i przyszłych kadr, współpraca ze szkolnictwem branżowym,
- budowa efektu synergii między przedsiębiorstwami,
- partnerstwo w tworzeniu dokumentów strategicznych dotyczących rozwoju danego regionu, powiatu czy gminy.

Na kolejnych etapach rozwoju, **klaster może również angażować się w bardziej zaawansowane działania**, jak budowa branżowego laboratorium, ośrodka innowacyjności itp. Wymaga to jednak dużego poziomu zaufania, współpracy i zaangażowania uczestników organizacji.

Ważne jest aby umiejętnie dobierać zadania do aktualnego poziomu rozwoju organizacji i zaufania uczestników, tak aby były one możliwe do zrealizowania. Taki sposób działalności pozwoli chociaż w części uniknąć potencjalnych problemów i kryzysów w rozwoju organizacji, które mogą się pojawić na każdym etapie jej rozwoju.

Korzyści z funkcjonowania klastra na danym terenie mogą czerpać przedstawiciele wszystkich interesariuszy zaangażowanych w jego tworzenie i późniejszą działalność – przedsiębiorcy, przedstawiciele uczelni, administracji (każdego szczebla) oraz instytucji otoczenia biznesu. Jednakże, aby organizacja taka sprawnie działała i ww. korzyści się pojawiły, każdy z partnerów musi się również zaangażować w jego działalność.

Klasy jak każda organizacja ma swoje etapy rozwoju, które charakteryzują się określonymi cechami, a także zagrożeniami.

Najczęściej wyróżnia się cztery fazy rozwoju:

- embrionalna – początkowa/identyfikacji,
- wzrostowa – rozwoju,
- dojrzała
- schyłkowa - transformacji

Istnieje szereg czynników, które mogą sprzyjać powstawaniu i działalności klastrów

Ich przeciwieństwo należy traktować jako bariery w ich powstawaniu. Do najważniejszych zaliczyć można m.in.:

- obecność lidera,
- posiadanie wizji i celów,
- otwartość, zaufanie, współpraca, zaangażowanie,
- obecność środowiska naukowego,
- tradycja branży, zaangażowanie władz, lokalizacja, wsparcie finansowe.

W polskim porządku prawnym nie ma instytucji klastra, dlatego ich koordynatorzy mogą:

- w sposób dowolny wybierać formę prawną – najczęściej są to stowarzyszenia, fundacje czy spółka prawa handlowego. Mogą one również funkcjonować bez osobowości prawnej -
- w oparciu o porozumienie czy umowę cywilnoprawną, jednakże wśród bardziej rozwiniętych organizacji może to powodować różnego rodzaju problemy praktyczne.

Co do zasady klastry finansują swoją działalność z trzech źródeł – składek członkowskich, przychodów z działalności gospodarczej oraz różnego rodzaju dofinansowań ze środków zewnętrznych, w tym również z UE. Na różnym etapie działalności i rozwoju organizacji procentowy udział poszczególnych źródeł będzie wyglądał inaczej.

JEŚLI CHODZI O KLASTRY W REGIONIE ŁÓDZKIM PROWADZONYCH BYŁO KILKA ANALIZ I INWENTARYZACJI:

- **2009 r.** – w ramach badania Urzędu Marszałkowskiego zidentyfikowano 14 klastrów w różnych fazach zaawansowania,
- **2012 r.** – w ramach inwentaryzacji klastrów prowadzonej przez PARP zidentyfikowano 16 klastrów i inicjatyw klastrowych,
- **2024 r.** – w ramach inwentaryzacji klastrów prowadzonej przez Fundację Platforma Przemysłu Przyszłości zidentyfikowano 4 klastry.

W województwie łódzkim nie ma do tej pory klastra o statusie Krajowego Klastra Kluczowego.

Na zakończenie spotkania p. Maciej Kozakiewicz przeprowadził krótką dyskusję i podsumował spotkanie, zapraszając na warsztaty zaplanowane kolejnego dnia.

WARSZTAT: KIERUNKI STRATEGICZNE KLASTRA OBSZARU NOWEJ ENERGII

19 czerwca 2024 r.

Warsztat podzielony był na trzy bloki:

Blok I: określenie sytuacji wyjściowej, poznanie oczekiwań

Blok II: wizja – poznanie ambicji i potencjalnych korzyści

Blok III: cele strategiczne i operacyjne

Podczas prowadzenia warsztatu wykorzystano następujące metody:

- przy określaniu oczekiwań i obszarów problemowych z perspektywy doświadczenia uczestników warsztatu wykorzystano osoby. Jest to metoda zgodna z modelem COM-B, który zakłada, że kluczem do zmiany jest zrozumienie czynników, które wpływają na zachowanie jednostek,
- przy określaniu wizji wykorzystano interaktywne narzędzia pozwalające na szybkie zbieranie i prezentowanie na ekranie propozycji uczestników warsztatów.

Całość poprzedzona była wprowadzeniem mającym na celu **prezentację założeń warsztatu i spodziewanych efektów**. Warsztat był poprowadzony przez dr Martę Mackiewicz (on-line) oraz Piotra Wojciechowskiego (stacjonarnie).

Praca podczas warsztatu odbywała się w trzech grupach.

W ramach wprowadzenia przedstawione zostały założenia Strategii rozwoju województwa łódzkiego 2030, Regionalnej strategii innowacyjności 2030+ oraz Kierunków polityki klastrowej po 2020 roku.

Uczestnicy warsztatów zidentyfikowali kilka kluczowych potrzeb związanych z nadchodzącą transformacją. Przede wszystkim, podkreślano **konieczność zapewnienia bezpiecznej pracy oraz możliwości przekwalifikowania i wsparcia w procesie outplacementu**, co jest szczególnie istotne w obliczu przewidywanego braku miejsc pracy od 2030 roku. Uczestnicy wyrazili również potrzebę utrzymania wysokiego standardu usług medycznych i publicznych, co jest niezbędne dla zachowania zdrowia i dobrostanu społeczności.

Kolejnym ważnym aspektem jest **dostęp do rzetelnych danych i informacji**, zwłaszcza tych dotyczących przebiegu transformacji w regionie, co ma pomóc w odpowiednim zaplanowaniu przyszłych działań. Dużym problemem jest brak jakichkolwiek danych ilościowych i jakościowych w różnych obszarach – kadrowych, technologicznych, infrastruktury itp. Dlatego też przeprowadzenie tego typu analiz winno być jednym z pierwszych działań w procesie transformacji.

Istotne jest także **zapewnienie zatrudnienia dla osób w wieku przedemerytalnym**, co ma zapobiec wykluczeniu społecznemu tej grupy. Wskazano również uwagę na potrzebę wskazania lidera transformacji – funkcję taką mógłby pełnić planowany klaster, a także pozyskanie środków. Niezwykle istotny jest udział w procesie transformacji na zasadach partnerskich grupy PGE/GiEK, która przez kilkadziesiąt lat czerpała korzyści z zasobów naturalnych tego regionu. Partnerski udział powinien polegać na współpracy, przekazywaniu rzetelnych informacji (a nie sztucznym utrzymywaniu spokoju społecznego), udzielaniu informacji o planach zagospodarowania terenu oraz udziale finansowym w procesie transformacji.

W kontekście gospodarczym, ważnym zagadnieniem jest **zagospodarowanie terenów inwestycyjnych**, co mogłoby przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy i rozwoju regionu. Uczestnicy podkreślali również konieczność efektywnego przepływu informacji ze strony administracji publicznej i władz lokalnych, co jest kluczowe dla planowania i transparentności procesów transformacyjnych.

Dodatkowo, istotne jest wsparcie przedsiębiorstw w spełnianiu standardów związanych z polityką klimatyczną oraz nawiązywanie kontaktów i synergia pomiędzy różnymi podmiotami i interesariuszami. W ten sposób możliwe będzie stworzenie zrównoważonej i zintegrowanej strategii rozwoju regionu, która uwzględni zarówno potrzeby społeczne, jak i gospodarcze.

Niektóre potrzeby mogą zostać wprost przełożone na usługi klastrowe, np.:

- **bezpieczna praca i przekwalifikowanie / outplacement** -> szkolenia,
- **dostęp do danych i informacji, w szczególności informacje dotyczące przebiegu transformacji w regionie** -> przedstawiciele JST w klastrze, punkt kontaktowy, dedykowana osoba do kontaktów, newsletter klastrowy
- **analizy dotyczące kwalifikacji, zasobów w regionie itp.** -> zbieranie informacji od członków klastra, wsparcie analityczne i eksperckie
- **pomoc w wypełnieniu standardów związanych z polityką klimatyczną** -> dedykowane szkolenia, warsztaty, mentoring
- **nawiązywanie kontaktów i synergia** -> śniadania biznesowe, grupy zadaniowe, spotkania, konferencje
- **zagospodarowanie terenów inwestycyjnych** -> współpraca i udział w przyciąganiu inwestorów, misje gospodarcze.

Omówiono także **zasoby jakimi dysponuje okręg bełchatowski** – wykwalifikowana kadra specjalistów, tereny inwestycyjne, rozwinięta infrastruktura do przesyłu energii oraz korzystne położenie (bliskość autostrady). Wymaga to jednak dalszych analiz – głównie dotyczących kompetencji posiadanych przez pracowników.

Jeśli chodzi o kwestie, **w jakim sektorze powinien działać klaster** padały różne odpowiedzi – szeroko rozumiany przemysł, obronność, magazynowanie energii, konstrukcje stalowe. Najwięcej odpowiedzi padło jednak na nowe technologie w branży odnawialnych źródeł energii.

Na pytanie **jaką rolę/funkcję powinien pełnić klaster** uczestnicy wskazywali – koordynującą, inspirującą procesy, sieciowania, doradczą, promowania nowych rozwiązań, łącznika czy rzetelnego informatora.

Jako najważniejszy **cel długookresowy** wskazano stworzenie warunków do harmonijnego i zrównoważonego rozwoju regionu. Inne pojawiające się odpowiedzi to tworzenie nowych miejsc pracy, zniwelowanie negatywnych skutków transformacji, przyciągnięcie nowych inwestorów czy budowanie nowej marki regionu.

Uczestnicy wskazali również kilka działań, którymi powinien się zająć klaster w pierwszej kolejności.

- wypracowanie kierunków rozwoju oraz budowa struktur klastra
- nawiązanie współpracy z podobnymi podmiotami
- promocja
- rozwój kadr
- pozyskanie środków na transformację
- pozyskanie jak największej ilości partnerów klastra, którzy będą wspierać region
- promocja korzyści wynikających ze współpracy
- nawiązanie współpracy z jednostkami naukowymi.

Niestety w związku z ograniczeniami czasowymi, nie udało się przeprowadzić w pełnym zakresie części dotyczącej określenia celów strategicznych i operacyjnych.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzone spotkania, w szczególności warsztat strategiczny, pozwoliły na pozyskanie wielu ciekawych informacji w zakresie sytuacji wyjściowej, oczekiwań, ambicji i potencjalnych korzyści z powołania i działalności klastra.

Kolejne działania powinny być prowadzone równoległe przynajmniej w dwóch aspektach.

Pierwszym z nich jest **budowanie możliwie najszerzej koalicji na rzecz transformacji regionu i powołania podmiotu, który byłby liderem zmian (np. klastra)**. W proces ten powinni być zaangażowani przedstawiciele władz (na szczeblu regionu, powiatów i gmin obszaru transformacji, a także ich jednostek związanych z szeroko rozumianym rozwojem), przedsiębiorcy (w tym grupy PGE/GiEK) oraz jednostek naukowych z całego obszaru transformacji.

Działania te powinny być prowadzone w formule spotkań indywidualnych przedstawicieli grupy inicjatywnej z poszczególnymi podmiotami, co pozwoli na bardziej szczegółowe przedstawienie tematu. Po spotkaniach należałoby podpisać list intencyjny podmiotów zainteresowanych współpracą nad rozwojem klastra. Mogłoby się to odbyć podczas konferencji/wydarzenia tematycznego.

Drugim obszarem działania, który jest oczywiście bezpośrednio powiązany z poprzednim, jest **prowadzenie dalszych prac mających na celu powołanie organizacji klastrowej**.

Należy zaplanować kolejne spotkania/warsztaty, które doprowadziłyby do wypracowania:

- formy organizacyjnej klastra,
- źródeł finansowania,
- ostatecznego określenia branży/obszaru/technologii klastra,
- wypracowanie celów strategicznych i operacyjnych,
- wypracowanie strategii na kilka lat działania.

W kolejnym kroku należałoby formalnie **powołać organizację klastrową i rozpocząć pierwsze działania**. Jak wynika z informacji zebranych podczas warsztatu, organizacja w pierwszej kolejności powinna skupić się na poniższych obszarach/działaniach:

1. Integracja – budowa zaufania, współpracy, zaangażowania – różnego rodzaju spotkania i konferencje, możliwość poznania się, newsletter klastrowy, strona www i media społecznościowe (promocja), pierwsze „małe” wspólne działania

2. Informacja – udzielanie rzetelnych informacji nt. procesu transformacji, jej przyczyn, ryzyk i możliwości z nią związanych, prezentowanie tzw. „dobrych praktyk” z innych państw, organizacja wyjazdów na wizyty studyjne,

3. Edukacja – współpraca ze szkołami i uczelniami (na potrzeby dorosłych i młodzieży) – prowadzenie różnego rodzaju szkoleń, współpraca w zakresie praktyk i staży, utworzenie klas patronackich, rozwój systemu doradztwa zawodowego, wizyty w przedsiębiorstwach itp.

4. Biznes – informowanie o potencjalnych źródłach finansowania, szkolenia z zakresu prowadzenia i rozwoju biznesu, mentoring, próby nawiązania współpracy na linii nauka – biznes, wsparcie w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych,

5. Zbieranie i analiza danych – analiza potencjału regionu w zakresie kadr, infrastruktury, technologii, zagrożeń tak aby w kolejnych etapach móc przygotować plany dalszych działań ale też np. ofertę inwestycyjną dla potencjalnych inwestorów,

6. Próba pozyskiwania środków zewnętrznych na finansowanie powyższych działań (ze źródeł krajowych i międzynarodowych).

Taki wybór działań w początkowym okresie z jednej strony jest oczekiwany przez uczestników warsztatów, a z drugiej jest on realny do osiągnięcia (oczywiście w określonym okresie czasowym przy odpowiednich zasobach ludzkich i finansowych) przez „młodą” organizację klastrową. W kolejnych etapach rozwoju, należałoby planować kolejne – bardziej zaawansowane przedsięwzięcia.

CO TO JEST KLASTER?

Koncepcja klastra przemysłowego została sformułowana przez amerykańskiego ekonomistę Michaela Portera w wydanej w 1990 r. książce „The Competitive Advantage of Nations”.

Motywy tworzenia klastrów jest poszukiwanie korzyści skali oraz pozytywnych efektów zewnętrznych.

Klaster to geograficzne skupisko wyspecjalizowanych podmiotów, połączonych wzajemnymi interakcjami, działającymi w pokrewnych lub komplementarnych branżach, jednocześnie współdziałających i konkurujących ze sobą, w tym w szczególności: przedsiębiorstw, organizacji badawczych/naukowych, instytucji otoczenia biznesu, podmiotów publicznych – jednostek samorządowych i rządowych.

Charakterystyczną cechą klastrów jest to, że przedsiębiorstwa w nich skupione konkurują ze sobą, ale jednocześnie współpracują (koopetycja) w tych obszarach, gdzie możliwe jest wyzwolenie efektów synergicznych wspólnych działań (np. wspólne prace badawczo-rozwojowe, szkolenia, promocja itp.). Konkurencja nie wyklucza wzajemnych, korzystnych interakcji z innymi przedsiębiorstwami, a może stać się również motorem ich rozwoju.

INICJATYWA KLASTROWA

Zorganizowane działanie mające na celu intensyfikację wzrostu i konkurencyjności klastrów w regionie angażujące firmy klastrowe, rząd oraz/lub środowisko badawcze.

ORGANIZACJA KLASTROWA

Bardzo często kolejny i naturalny etapem rozwoju, czyli odrębny podmiot zarządzającego i koordynującego prace członków inicjatywy klastrowej, czy firm działających na obszarze klastra (koordynator). W dzisiejszych czasach nikt nie może działać indywidualnie – dotyczy to zarówno dużych korporacji jak i małych przedsiębiorstw. Gospodarka globalna wymaga bardzo dużej specjalizacji – dlatego powstają różnego rodzaju sieci (klastry), alianse, koalicje.

SPOSOBY POWSTAWANIA KLASTRÓW:

- 1. Model duński** – dominująca rola rządu/władz/agencji rozwoju regionalnego
- 2. Model włoski** – inicjatorem są przedsiębiorstwa z danego sektora
- 3. Model holenderski** – dominująca rola jednostek B+R. Bardzo często występuje model mieszany – tak było też w naszym przypadku.

FAZY ROZWOJU KLASTRA:

- 1. Embrionalna (początkowa):** faza identyfikacji / kryzys inicjacji – wstępna identyfikacja / lider / słabe zaufanie / wskazanie kierunków działania/
- 2. Wzrostowa:** faza rozwoju / kryzys zaufania - wypracowana strategia / cykliczne spotkania / wymiana wiedzy i doświadczeń / wyjazdy
- 3. Dojrzała:** faza dojrzałości / kryzys struktury – rozwój struktury/współpraca międzyklastrowa / projekty innowacyjne / profesjonalizacja zarz.
- 4. Schyłkowa:** faza transformacji / kryzys identyfikacji - weryfikacja wizji / nowi wizjonerzy / nowa strategia / podział na mniejsze grupy

KORZYŚCI:

- Klastry budują kapitał społeczny i zaufanie
- Klastry mogą budować wspólne zaplecze laboratoryjne i badawcze
- Wspólna reprezentacja firm/wspólny marketing
- Wspólna reprezentacja małych i średnich przedsiębiorstw wobec władz lokalnych, regionalnych i centralnych
- Klastry pomagają rozwijać umiejętności obecnych i przyszłych pracowników
- Klastry są partnerem w kreowaniu strategicznych dokumentów rozwoju

KORZYŚCI DLA CZŁONKÓW KLASTRA

1. Możliwość wymiany informacji o nowych rynkach, zmianach w oczekiwaniach klientów, nowych trendach i technologiach z innymi uczestnikami klastra
2. Możliwość **naśladowania najlepszych rozwiązań** organizacyjnych, wymiany wiedzy oraz uczenia się od innych przedsiębiorstw, co wpływa pozytywnie na wzrost produktywności i innowacyjności
3. **Rozwinięcie rynku** wyspecjalizowanych dostawców
4. Łatwiejszy dostęp do wykwalifikowanej kadry pracowników
5. Promocja klastra i jego uczestników w kraju i za granicą, co **obniża koszty marketingu** i wpływa pozytywnie na wzrost sprzedaży
6. Wsparcie eksperckie lokalnych uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych, prace B+R
7. Integracja i **budowa zaufania**
8. Efekt synergii – $1+1 = 3$ – wzmocnienie skuteczności każdego partnera

KORZYŚCI DLA WŁADZ LOKALNYCH I REGIONALNYCH

1. **Wzmocnienie konkurencyjności** lokalnej gospodarki, większe wpływy do budżetu/rozwój przedsiębiorczości
2. Podniesienie produktywności przedsiębiorstw
3. **Wzrost innowacyjności** przedsiębiorstw/"lepsze miejsca pracy"
4. Rozwój kadr, kapitału społecznego i edukacji
5. Większa otwartość i współpraca ze strony biznesu
6. Łatwiejsze **pozyskiwanie kolejnych inwestorów** branżowych / identyfikacja i wzmocnienie mocnych stron regionu
7. Klastry stanowią nie tylko instytucję otoczenia biznesu ale są również narzędziem do rozwoju gospodarczego miasta czy regionu (rozwój gospodarczy w oparciu o klastry) – o ile region z tego skorzysta
8. **Usprawnienie działań** regionalnych liderów na rzecz rozwoju regionu – platforma współpracy

KORZYŚCI DLA UCZELNI I JEDNOSTEK B+R

1. „lepsz” współpraca nauka – biznes – kontakt z firmami/wymiana wiedzy z praktykami
2. Dodatkowe środki z badań zleconych
3. Umożliwienie studentom odbywania stażu/praktyk
4. Dostosowanie kierunków studiów do potrzeb rynku pracy
5. Wspólne projekty B+R

KLASTRY SPRAWDZAJĄ SIĘ SZCZEGÓLNIIE PODCZAS KRYZYSÓW

CZYNNNIKI SPRZYJAJĄCE POWSTAWANIU KLASTRÓW

- Obecność lidera/koordynatora klastra i jego doświadczenie
- Posiadanie wizji i celów rozwoju
- Otwartość, zaufanie, chęć współpracy, zaangażowanie
- Obecność środowiska naukowego
- Tradycja branży, zaangażowanie władz regionalnych, lokalizacja, wsparcie finansowe

BARIERY W POWSTAWANIU KLASTRÓW

Organizacyjne/społeczne – słabe powiązania i współpraca między firmami/brak zaufania

Instytucjonalne – słaba współpraca biznesu z nauką i administracją/biurokracja/brak zrozumienia władz

Mentalne – brak zaufania/krótkowzroczność/dominacja konkurencji

FORMA PRAWNA I FINANSOWANIE

FORMA PRAWNA:

W polskim systemie prawnym nie ma instytucji klastra – powoduje to dowolność wyboru formy prawnej. Najczęściej stosowane to: stowarzyszenie, fundacja, spółka z o.o. (non profit). Mogą funkcjonować również w oparciu o porozumienie czy umowę cywilnoprawną.

FINANSOWANIE:

- Składki członkowskie
- Działalność gospodarcza
- Dofinansowanie (w tym w ramach projektów UE)

Opis wyników ewaluacji	
2.1. Klastry w fazie działania	
2.1.1. Łódzko-Mazowiecki Klaster Owocowo-Warzywny	
2.1.2. Klaster Bioenergia dla Regionu	
2.1.3. Łódzki Klaster Medialny	
2.1.4. Klaster „Łódzka Turystyka Konna”	
2.1.5. Klaster Innowacji Tekstylnych	
2.1.6. Klaster Technik Laserowych	
2.2. Klastry w fazie organizacji	
2.2.1. Klaster Zaawansowanych Technologii Energetycznych EKOENERGIA	
2.2.2. Klaster BioTechMed	
2.2.3. Klaster „Budownictwo Polski Centralnej”	
2.2.4. Klaster Zaawansowanych Technologii Przemysłu Włókienniczo- Odzieżowego	
2.3. Klastry w fazie koncepcji	
2.3.1. Klaster Dziedzictwo Tradycji i Smaku	
2.3.2. Klaster „Bitwa Łódzka”	
2.3.3. Klaster „Zjazdowa”	
2.3.4. Klaster Mechatroniczny	

KLASTRY W WOJ. ŁÓDZKIM

- Ocena funkcjonowania klastrów w woj. łódzkim (2009) – Urząd Marszałkowski - 14 klastrów w różnych fazach zaawansowania
- Klastry w woj. łódzkim (2012) – PARP - 16 klastrów i inicjatyw klastrowych
- Inwentaryzacja klastrów (2014) – Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości
- Logistyczna Sieć Biznesowa Polski Centralnej – logistyka – Związek Pracodawców
- LODZistics (Łódź)
- Bioenergia Dla Regionu – energetyka, ciepłownictwo, OZE – Centrum Badań i Innowacji Pro-Akademia (Konstantynów Łódzki)
- Łódzki Klaster ICT – ICT – Politechnika Łódzka (Łódź)

Brak w woj. łódzkim klastra o statusie Krajowego Klastra Kluczowego

PRZYKŁAD PROSPERUJĄCEGO KLASTRA:

BYDGOSKI KLASTER PRZEMYSŁOWY DOLINA NARZĘDZIOWA

Założony w 2006 roku

Branża/specjalizacja: produkcja narzędzi do przetwórstwa tworzyw sztucznych i przetwórstwo tworzyw polimerowych (produkcja detali z tworzyw sztucznych)

Obszar działalności: Polska (Bydgoszcz, woj. kujawsko-pomorskie)

Status Krajowego Klastra Kluczowego od 2016

Liczba członków: 174 134 przedsiębiorstw 9 instytucji otoczenia biznesowego 6 jednostek badawczo-rozwojowych 25 członków zwyczajnych

Liczba pracowników przedsiębiorstw (Członków) – ponad 15 000 osób

Przychody ze sprzedaży przedsiębiorstw (Członków) – ponad 3 mld PLN

+48 797 455 404

biuro@b50.pl

www.b50.pl

18 / 24

Województwo Kujawsko-Pomorskie jest regionem o szczególnym zagęszczeniu firm działających w branży narzędziowej i przetwórstwa tworzyw polimerowych (doświadczenie i zasoby). Mieści się tu **ok. 900 firm** zajmujących się przetwórstwem tworzyw polimerowych oraz ok. 50 narzędziowni (ok. 20%).

Tradycje przemysłowe Bydgoszczy sięgają XIXw. – przemysł budowy maszyn, drzewny.

Po I wojnie światowej rozwijał się przemysł elektrotechniczny oraz chemiczny. **Po II wojnie światowej** - Zachem, Romet, Eltra, Kobra, Telfa, Modus, Pomorskie Zakłady Maszyn Makrum, Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego, Formet

Upadek części firm po 1989 r. na bazie których powstało wiele nowych branżowych przedsiębiorstw

ZACHEM

+48 797 455 404

biuro@b50.pl

www.b50.pl

19 / 24

POZYCJA W GLOBALNYM ŁAŃCUCHU WARTOŚCI

GŁÓWNE SPECJALIZACJE

- Narzędzia do przetwórstwa tworzyw sztucznych
- Przetwórstwo tworzyw polimerowych
- Recykling mechaniczny

MISJA

Tworzenie optymalnych warunków rozwoju, stymulowanie współpracy i integracja środowiska przetwórców, narzędziowców i recyklerów sektora tworzyw sztucznych

CELE

➤ Integracja ➤ Internacjonalizacja ➤ Promocja ➤ Edukacja ➤ Działalność B+R

UTWORZENIE ORGANIZACJI

28 PODMIOTÓW Z INICJATYWY PRACODAWCÓW, URZĘDU MIASTA I UCZELNI

2006 – Podpisanie umowy o utworzeniu Budgoskiego Klastra Przemysłowego

2007 – Wpis do Krajowego Rejestru Sądowego

2007 – Pierwszy udział w targach Plastpol jako wystawca

2008 – Udział w targach Euromold (Frankfurt nad Menem) w charakterze wystawcy

2013 – Pierwsza międzynarodowa misja gospodarcze

2016 – Członkostwo w MERGEurope Lightweight Innovation Network

2017 – Pierwsza edycja targów INNOFORM

2018 – Członkostwo w sieci European Lightweight Cluster Alliance

2020 – Realizacji pierwszego międzynarodowego projektu z programu Horyzont 2020

2022 – Realizacja pierwszego międzynarodowego projektu z programu Horyzont Europa

2023 – Utworzenie pierwszego laboratorium Klastra w formule laboratoriów rozproszonych

+48 797 455 404

biuro@b50.pl

www.b50.pl

21 / 24

DZIAŁALNOŚĆ PROMOCYJNA

- Strona www., media społecznościowe, katalog Klastra
- Kontakt z mediami – prasa, radio, TV
- Wspólny udział w targach i misjach gospodarczych
- Udział w spotkaniach branżowych i biznesowych

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

+48 797 455 404

biuro@b50.pl

www.b50.pl

22 / 24

BKP Z INNOWACJĄ ZA PAN BRAT

- ✓ **komponent szkoleniowy** – cykl 23 szkoleń technicznych
- ✓ **komponent B+R** – rozwiązanie 23 problemów technicznych w firmach Klastra
- ✓ **komponent międzynarodowy** – nawiązanie współpracy z klastrami branżowymi z Czech i Słowenii/konferencja międzynarodowa
- ✓ **opracowanie modelu transferu wiedzy w Klastrze**

DZIAŁALNOŚĆ B+R

- Organizacja spotkań i konferencji poświęconych tematyce innowacyjności w branży narzędziowo-przetwórczej, rozwiązań Przemysłu 4.0 oraz Gospodarki Obiegu Zamkniętego
- Przygotowanie i realizacja projektów B+R
- Kreowanie współpracy w zakresie innowacyjności między firmami i uczelniami
- Rozpoczęcie budowy wspólnego laboratorium branżowego Klastra

ROZWÓJ ORGANIZACJI

- Projekt pt.: „Od przedszkola do konstruktora” (poziom przedszkolny)
- Organizacja wizyt zawodoznawczych uczniów i doradców zawodowych w firmach, będących Członkami klastra
- Współpraca ze szkołą branżową – praktyczna nauka zawodu (poziom szkolnictwa zawodowego)
- Praktyczna nauka zawodu/egzaminu u Członków Klastra
- Prace dyplomowe - I i II stopień kształcenia wyższego oraz doktoraty wdrożeniowe

- Organizacja praktyk i staży dla uczniów i studentów oraz Dnia Edukacji na Targach INNOFORM w Bydgoszczy
- Organizacja specjalistycznych szkoleń
- Branżowe Centrum Umiejętności w obszarze przetwórstwa tworzyw
- Kwalifikacja zawodowa ZSK

2016 – Uzyskanie po raz pierwszy statusu Krajowego Klastra Kluczowego

2019 – Uzyskanie po raz pierwszy Certyfikatu Silver Label przyznawanego przez Europejski Sekretariat ds. Analizy Klastrow

+48 797 455 404

biuro@b50.pl

www.b50.pl

24 / 24